

Μαθήματα Ιστορίας

ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΤΡΑΜΠ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ, ΩΣΤΕ Η ΠΡΟΝΟΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΝΑ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Γράφει ο **Θάνος Βερέμης**

Ο μεγάλος Γερμανός ιστορικός Leopold von Ranke (1795-1886) έθεσε τα θεμέλια της νεότερης ιστορίας στην Ευρώπη, θέλοντας να τις αποδοθεί χαρακτηριστικά των θετικών επιστημών, αλλά και ανθρώπινη πνευματικότητα. Ο Γάλλος Alexis de Tocqueville, που κατάλαβε όσο κανένας άλλος τον χαρακτήρα των ΗΠΑ, έγραψε: «Η ζωή δεν είναι ούτε χαρά ούτε πόνος, αλλά μια σοβαρή υπόθεση που μας έχει ανατεθεί και πρέπει να τη διαχειριστούμε έντιμα». Και οι δύο ιστορικοί ξεκίνησαν από το «πώς» και κατέληξαν στο «γιατί». Υπέρβησαν δύο αφεντικά, το παρελθόν και το παρόν το οποίο διαμορφώνει την ανάπτυξη του παρελθόντος.

Είναι δυνατόν να χωρέσει η μελέτη του Αμερικανού Ντόναλντ Τραμπ στις παραπάνω προδιαγραφές; Η πνευματικότητα απουσιάζει από το θέμα, η σκέψη παρελθόντος και παρόντος εξίσου, και η εντιμότητα στη διαχείριση της πολιτικής λανθάνει. Ο Τραμπ είναι Πρόεδρος χωρίς προηγούμενο.

Το φαινόμενο χωρίζει τους Αμερικανούς σε δύο ή περισσότερο στρατόπεδα εχθρών και φίλων. Χωρίζει επίσης τον κόσμο σε άγνωστο ακόμη αριθμό συμμαχικών. Οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι των ΗΠΑ απαλούνται τώρα με διαμορφωτές, όπως και οι γείτονές τους, Καναδάς και Μεξικό.

Στην πρώτη του θητεία οι δασμοί του Τραμπ είχαν μικρό αποτέλεσμα. Η τωρινή δασμολογική του προαναγγελία προκάλεσε αναστάτωση στο εσωτερικό και το εξωτερικό. Ο μικρός επενδυτής

▲ **Ο Τραμπ είναι Πρόεδρος χωρίς προηγούμενο. Το φαινόμενο χωρίζει τους Αμερικανούς σε δύο ή περισσότερα στρατόπεδα εχθρών και φίλων. Χωρίζει επίσης τον κόσμο σε άγνωστο ακόμη αριθμό συμμαχικών.**

στο χρηματιστήριο αξιών πλήρωσε το τίμημα της πτώσης. Η παράλληλη πώση της τιμής του δολαρίου ευνοεί την αποπληρωμή του πρωτοφανούς χρέους των ΗΠΑ, το οποίο ανέρχεται σε 36 τρισεκατομμύρια δολάρια και υπονομεύει τη χρηματοπιστωτική υπεροχή του αμερικανικού εμπορίου. Ο Τραμπ δεν έχει ιστορική μνήμη άλλη από τις αναφορές στις συναλλαγές του. Ως κίρκος της ειρήνευσης, έχει επαληθεύσει την υπόσχεσή του για τον εξαναγκασμό του Ιράν σε ειρήνη με το Ισραήλ.

Απέτυχε, όμως, να τερματίσει την επίθεση του Πούτιν στην Ουκρανία. Τακτικά του Αμερικανού Προέδρου ήταν να αναγκάζει τον Ουκρανό Πρόεδρο Ζελένσκι να εγκαταλείψει τον αμυντικό του αγώνα, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Εξακολουθεί να παρέχει στους Ουκρανούς πληροφορίες ώστε να πραγματοποιούν επιτυχημένες επιδρομές στη ρωσική επικράτεια, αλλά διέκοψε την παροχή σε αυτούς στρατιωτικές βοήθειες. Ο πλανητάρχης αρκείται σε διςμαρτυρίες εναντίον του Πούτιν, ο οποίος δεν δείχνει προθυμία να σταματήσει έναν πόλεμο που κερδίζει.

Καθώς οι Ευρωπαίοι διακρίνουν τα μελλοντικά τους προβλήματα με τη Ρωσία, έχουν αποφασίσει να ενισχύσουν τους αμυντικούς μηχανισμούς τους. Η Ε.Ε. αντιλαμβάνεται ότι μια ήττα της Ουκρανίας δεν θα αποτελέσει το τέλος των φιλοδοξιών του Πούτιν και υπόκειται συμπαράσταση στον Ζελένσκι. Το μήθημα είναι αλληλεγγύη προς τον φυσικό σύμμαχο που υποφέρει.

Τα μαθήματα ιστορίας του ψυχρού πολέμου μάς μαθαίνουν ότι οι πυρηνικές δυνατοότητες ΗΠΑ-ΕΣΣΔ απέκλεισαν στο παρελθόν το ενδεχόμενο σύγκρουσης ανάμεσά τους. Σήμερα η Ρωσία απέχει τεχνολογικά και οικονομικά από τις ΗΠΑ, διατηρεί όμως την πυρηνική της αποτροπή. Η αδυναμία της έναντι των Αμερικανών σε συμβατικές δυνάμεις, βιομηχανική παραγωγή και επίπεδο ζωής γενικότερα την καθιστά πιο εξαρτημένη από τον πυρηνικό εξοπλισμό αν οι δύο δυνάμεις βρεθούν αντιμέτωπες.

Το φορολογικό νομοσχέδιο που περιψηφίστη-

κε στο Κογκρέσο στις 4 Ιουλίου 2025 κόστισε στον Έλον Μασκ τη σύγκρουση με τον Πρόεδρο Τραμπ. Το «Μεγάλο άμορφο νομοσχέδιο» του Προέδρου, με περικοπές στο ομοιοπονητικό πλέγμα κοινωνικής πρόνοιας, υπολογίζεται ότι θα προσθέσει 2,9 τρισεκατομμύρια δολάρια στο έλλειμμα των ΗΠΑ μέσα σε 10 χρόνια. Αν οι ενδιάμεσες εκλογές του 2027 δεν σημειώσουν σοβαρές αντιδράσεις, το μήθημα της ιστορίας είναι ότι έρχεται ως Πρόεδρος ο Τζά Ντι Βανς.

Υπάρχει ακόμα για τους Αμερικανούς το ζήτημα της εσωτερικής διαίρεσης: Την εποχή του εμφυλίου πολέμου ανάμεσα στον αμερικανικό Βορρά και τον δουλοκτητικό Νότο (1861-1865) και ίσως και την περίοδο της μεγάλης ύφεσης του 1929, που διαδόθηκε και στην Ευρώπη. Ο Πρόεδρος Φράνκλιν Ντελάνο Ρούσβελτ ταύτισε πολιτικά με τους χτυπημένους από την ύφεση, έναντι των πλουσίων της εποχής. Η ασθένεια που τον στέφρισε από τη κρίση των κάτω άκρων και τον καθήλωσε σε αναπηρική καρέκλα προσέθεσε στη ζωή του την ενσυναίσθηση για όσους δοκιμάζονται. Όταν το κακό πέρασε, οι Αμερικανοί επέστρεψαν στη φιλελεύθερη παράδοση του Βρετανού Τζον Λοκ και την προτεσταντική τους ιδεολογία.

Ο Τραμπ είναι ένας γλεντοκόπος με έντονες ανάγκες ανάδειξης. Η υστέρησή του στην πνευματικότητα τον έφερε σε επαφή με τους μικρομεσαίους οπαδούς του, που υπήρξαν ναυαγοί της οικονομικής επιτυχίας του αμερικανικού ονείρου. Τους υπόσχεται ότι «θα κάνει την Αμερική πλουσιότερη ξανά», για να βρουν και αυτοί μια θέση στον ήλιο. Σαρφάει κατά τις αριστείες των εξαρτητικών ΑΕΙ, που θυμίζουν στους οπαδούς του πόσο απέχουν από αυτά. Στην εξίσωση της ισότητας επιβάλλεται και η κατάργηση των επιλεκτικών.

Διανύουμε δύσκολη εποχή, με πολλά μαθήματα ιστορίας. Στην αντίληψη του Τραμπ τα πάντα συμβαίνουν για πρώτη φορά, ώστε η προνοητικότητα να αντικαθίσταται από τον αυτοσχεδιασμό.

Ο **Θάνος Βερέμης** είναι Ομότιμος Καθηγητής ΕΚΠΑ και Αντιπρόεδρος **ΕΝΙΑΜΕΤ**.